

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	24 december 2020	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2020-1039	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	821CE58F	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	23 juli 2020	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Voorschriften en beperkingen - Kaart plangebied - Kaart aangetroffen verblijfplaatsen - Voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Ontheffing Wnb ruimtelijke ingreep Catharijnesingel 38-46 en 47 te Utrecht

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 23 juli 2020 van Dev_Real estate, namens CCP 5 Apex S.à.r.l., om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap, hebben wij besloten u ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 maart 2022.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op herontwikkeling door verbouwing en uitbreiding van een kantorencomplex. Het plangebied bestaat uit het gebouw gelegen aan de Catharijnesingel 38-46 en 47 te Utrecht. In bijlage 2 is een kaart van het plangebied opgenomen.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5 van de wet voor wat betreft de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 1 oktober 2020 tot en met 31 maart 2022.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Op 11 november 2020 en 18 december 2020 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De gewone dwergvleermuis is beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Beschermde soort

De gewone dwergvleermuis is aangetroffen in het plangebied. Het gaat om twee paarverblijfplaatsen die beide worden gebruikt door drie exemplaren van de soort. Bij beide paarverblijfplaatsen werd een baltzend mannetje waargenomen evenals twee bezoekende, vermoedelijk vrouwelijke, vleermuizen. De paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in één van gevels aan de westzijde van het gebouw. Eén verblijfplaats bevindt zich bovenin de gevel en wordt bereikt via een opening onder het boeiiboord. De andere verblijfplaats bevindt zich in de spouwmuur die wordt bereikt via een open stootvoeg. In bijlage 3 is de locatie van de aangetroffen verblijfplaatsen weergegeven op een kaart en op foto's. Omdat (vorstvrije) verblijfplaatsen ook als tijdelijk winterverblijf of als winterverblijf door één of enkele dieren gebruikt kunnen worden, kunnen individuele winterverblijven niet worden uitgesloten.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Door de werkzaamheden zullen twee paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd/vernield, worden gewone dwergvleermuizen verstoord en in sommige gevallen onbedoeld gedood door de verborgen leefwijze van de soorten. Om de negatieve effecten van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken worden mitigerende en compenserende maatregelen voorgesteld. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. In de bijlage zijn extra maatregelen opgenomen om de negatieve effecten van de werkzaamheden verder te verzachten. Ondanks de zorgvuldige werkwijze is echter sprake van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene en wijdverbreide vleermuissoort. Er zijn geen aanwijzingen voor een af- dan wel toename in aantallen. Gewone dwergvleermuizen bewonen een netwerk aan verblijfplaatsen waartussen zij zich verplaatsen. De grootte van de populatie en het netwerk is sterk afhankelijk van het voedselaanbod en beschikbare verblijfplaatsen. Paarverblijfplaatsen worden in het algemeen gebruikt door solitaire mannetjes van de soort, die deze locaties en de omgeving daarvan als hun territorium gebruiken en verdedigen. Verspreidingskaarten laat zien dat de gewone dwergvleermuis door geheel de provincie Utrecht wordt waargenomen. Op de locatie zijn slechts twee paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig. In de directe omgeving zijn veel andere (potentiële) verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aanwezig. Afbreuk aan de staat van instandhouding van de lokale populatie wordt voorkomen door het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen in het plangebied.

Belang van de aanvraag

U hebt de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten". Dit belang is onder andere met de volgende toelichting onderbouwd:

"Het belang van het project ligt in het bijzonder in de bijdrage aan het beperken van de klimaatverandering. (...) Dit wordt bereikt door het beperken van het energieverbruik. In het Energieakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 energieneutraal is. Dat betekent dat er 4,5 miljoen huur- en koopwoningen, laagbouw en hoogbouw, rijtjeswoningen en vrijstaande huizen, energieneutraal gemaakt moeten worden. Alleen door vergaande verduurzaming van de bestaande woningvoorraad kan dit doel worden bereikt. Daarnaast heeft Nederland ingestemd met het Klimaatakkoord van Parijs dat als centraal doel heeft het reduceren van CO₂-uitstoot. Hoewel het voornemen voor de Catharijnesingel niet om woningen gaat, helpt de renovatie wel het behalen van dit doel. Het kantoorpand wordt namelijk duurzamer.

De voorgenomen renovatie zorgt voor een betere isolatie van het kantoorpand. Slecht geïsoleerde panden zorgen voor een groot aandeel in de CO₂-uitstoot, doordat meer gestookt moet worden om een warm binnenklimaat te behouden. Momenteel beschikt het gebouw over een energielabel D en B. Het Bouwbesluit 2012 verplicht gebouweigenaren om hun gebouw per 1 januari 2023 te verduurzamen tot minimaal energielabel C. De beoogde herontwikkeling zal leiden tot een minimaal energielabel A. Hiermee draagt de voorgenomen renovatie bij aan de doelstellingen uit het Energie- en klimaatakkoord. Het terugdringen van de CO₂-uitstoot is essentieel voor het beperken van klimaatverandering en dient daarmee een groot maatschappelijk belang, onder meer op het vlak van veiligheid, natuurbescherming, welzijn en welvaart. Het verminderen van fossiele emissies leidt bovendien tot een verbeterde luchtkwaliteit en heeft daarmee een positief effect op de volksgezondheid. Het beperken van de (gevolgen van) klimaatverandering dient derhalve een groot maatschappelijk belang.

Ook op lokaal niveau zijn doelen gesteld voor verduurzaming van het kantoorbestand. Door het bovenstaande draagt het project bij aan de gemeentelijke ambitie om bouwprojecten te verduurzamen. Binnen het programma werkt de gemeente samen met ondernemers aan het tegen gaan van CO₂-uitstoot. De geplande werkzaamheden leveren een bijdrage aan het tegengaan van klimaatverandering."

Op 18 december 2020 heeft u de onderbouwing van het belang van het project aangevuld. Hieruit blijkt dat, ondanks het feit dat het pand wordt uitgebreid, over het geheel genomen sprake is van verduurzaming. De uitstoot van CO₂ wordt verminderd door de geplande werkzaamheden uit te voeren. Het project draagt, gezien het voorgaande, dus bij aan de nationale en internationale doelstellingen ten aanzien van verduurzaming. Wij zijn daarom van oordeel dat het belang van het project zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals vastgelegd is in de wet.

Alternatievenafweging

Het project is locatiegebonden. Renovatie is alleen mogelijk op de locatie zelf. Indien niet wordt gerenoveerd, mag het gebouw niet meer worden gebruikt als kantoor, omdat het niet voldoet aan de vereiste verduurzaming. In dat geval kan de staat van onderhoud van het gebouw op termijn in het geding komen door slijtage en ouderdom. Dit kan op termijn een gevaar veroorzaken voor zowel de aanwezige verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, als de openbare veiligheid. Eén paar- en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis bevindt zich in de spouwmuur bij een trappenhuis. Aangezien hier veel warmteverlies plaatsvindt, dient deze te worden geïsoleerd. De paar- en winterverblijfplaats onder het boeibord kan niet worden behouden, omdat hier noodzakelijke installaties worden geplaatst. De aan te tasten verblijfplaatsen in de spouwmuur kunnen derhalve niet behouden blijven om uiteindelijk het energielabel A te behalen voor het gehele pand. Er zijn geen inrichtingsalternatieven die gunstiger uitpakken, nu de aan te tasten verblijfplaatsen worden overgecompenseerd.

In de werkwijze en planning wordt rekening gehouden met kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. Door het treffen van maatregelen zijn te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen binnen het leefgebied van de lokale populatie gewone dwergvleermuizen aanwezig. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periodes van vleermuizen, worden ze zo veel mogelijk ontzien. Door ruim voor de start van werkzaamheden verblijfplaatsen ongeschikt te maken is zoveel mogelijk uitgesloten dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden in het gebouwaanwezig zijn. Er zijn dus ten aanzien van de werkwijze en planning geen betere alternatieven voorhanden.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. Wij zijn dan ook van oordeel dat de alternatievenafweging hiermee voldoende is onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (hierna: RUD Utrecht).

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen

Mevr. drs. ing. S. Heijblom
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Dev_Real estate, namens CCP 5 Apex S.à.r.l., op 23 juli 2020 en de aanvullingen hierop van 11 november 2020 en 18 december 2020, gelet op artikel 3.8 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:
Naam: CCP 5 Apex S.à.r.l.
Adres: Rubensstraat 66
Postcode en woonplaats: 1077 MZ Amsterdam

Ontheffing 821CE58F voor het tijdvak van: de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 maart 2022

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden, opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft een kantorencomplex aan de Catharijnesingel 38-46 en 47 te Utrecht (zie bijlage 2 voor een kaart van het plangebied).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Deze ontheffing kan, conform artikel 5.4 van de wet, worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
6. Deze ontheffing kan, conform artikel 5.4 van de wet, worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

7. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Wie is de begeleidende ecooloog (inclusief contactgegevens);
 - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecooloog begeleid;
 - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
8. De ontheffinghouder dient, twee weken voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen die invloed hebben op de beschermde soorten, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 7 bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

9. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

10. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring / vrijgeven door een ecooloog, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 11 tot en met 14, geregistreerd.
11. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 4 van het activiteitenplan van 11 november 2020 (zie bijlage 4) dienen te worden opgevolgd.
12. Na het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen dient minimaal drie dagen - met gunstige weersomstandigheden voor de gewone dwergvleermuis (dit ter beoordeling van een deskundige) - voorafgaand aan de werkzaamheden gecontroleerd te worden of in de ongeschikt gemaakte verblijfplaatsen nog vleermuizen aanwezig zijn.
13. De tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen dienen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, zoals bouwverlichting, te blijven.
14. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval bij de start van de werkzaamheden aanwezig te zijn op de planlocatie.

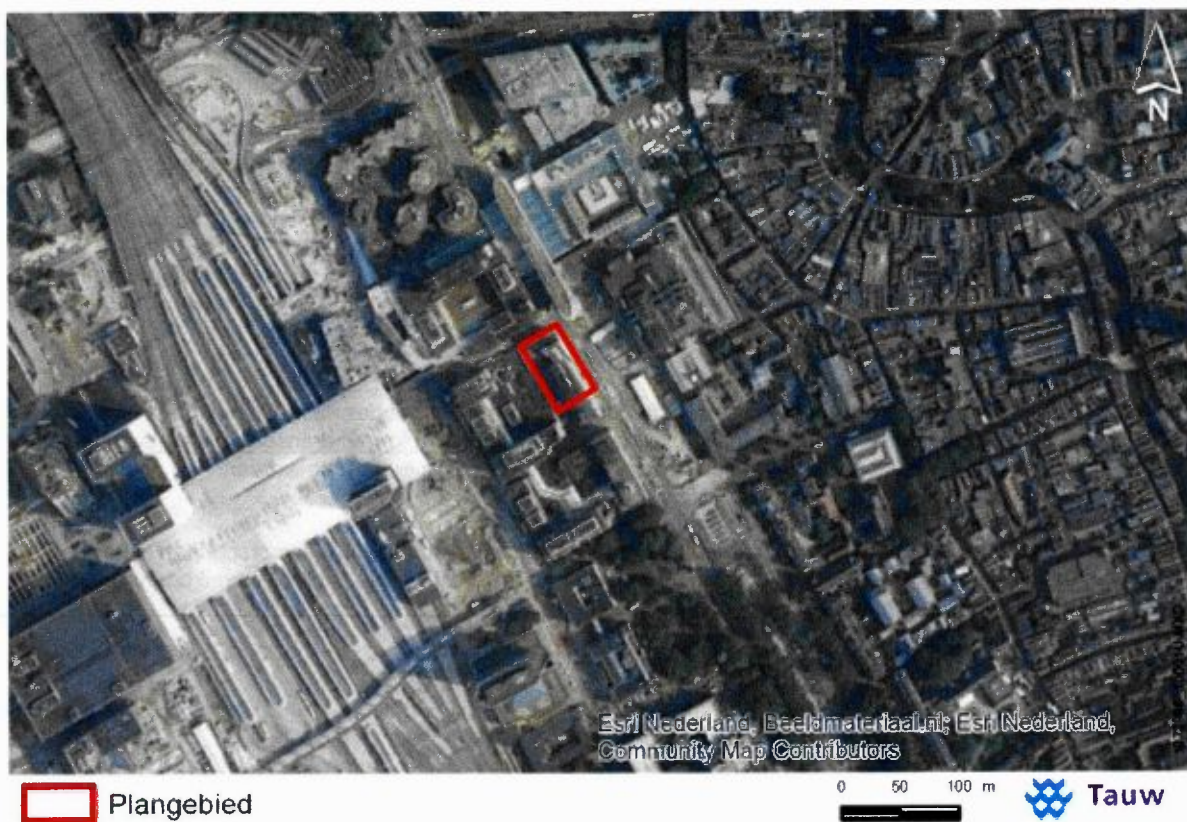
Na afloop van de werkzaamheden

15. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 10 dient bijgevoegd te worden.

Contactgegevens

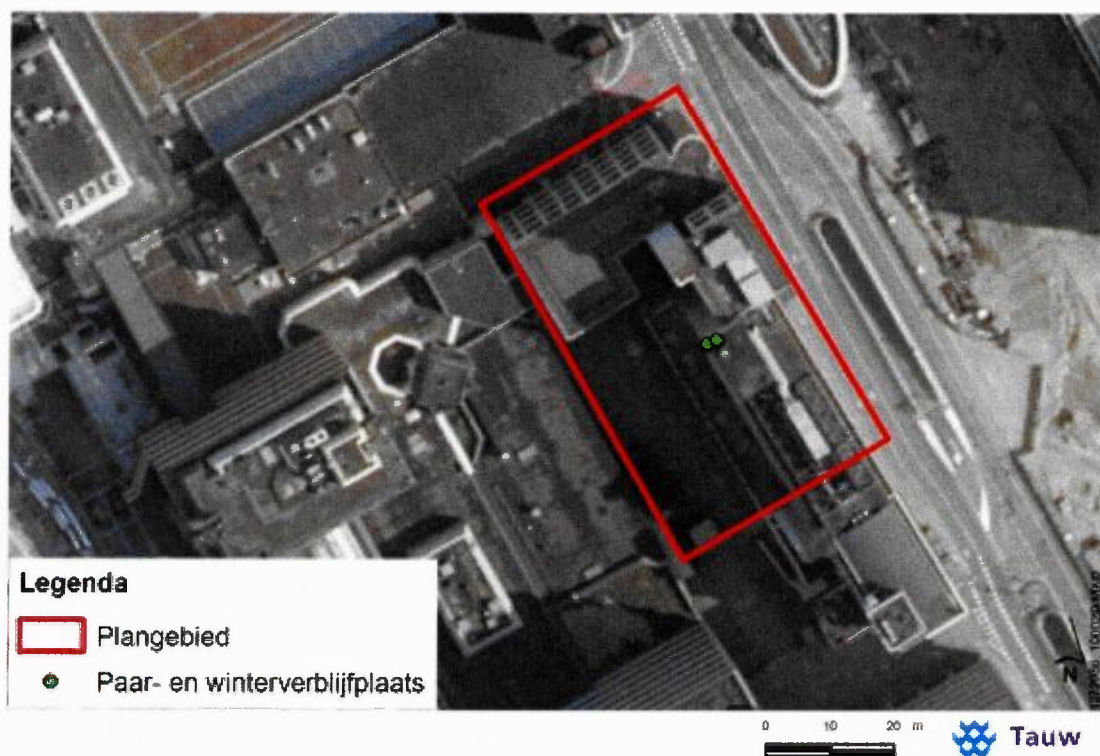
Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht, bereikbaar op telefoonnummer 030 – 258 33 11 of e-mailadres servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 2: Kaart plangebied

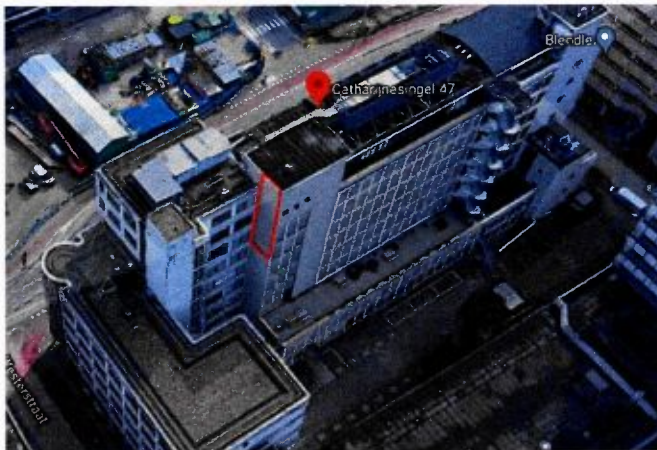

Figuur 2.1: Ligging van het plangebied aan de Catharijnesingel 36-46 en 47 in Utrecht.

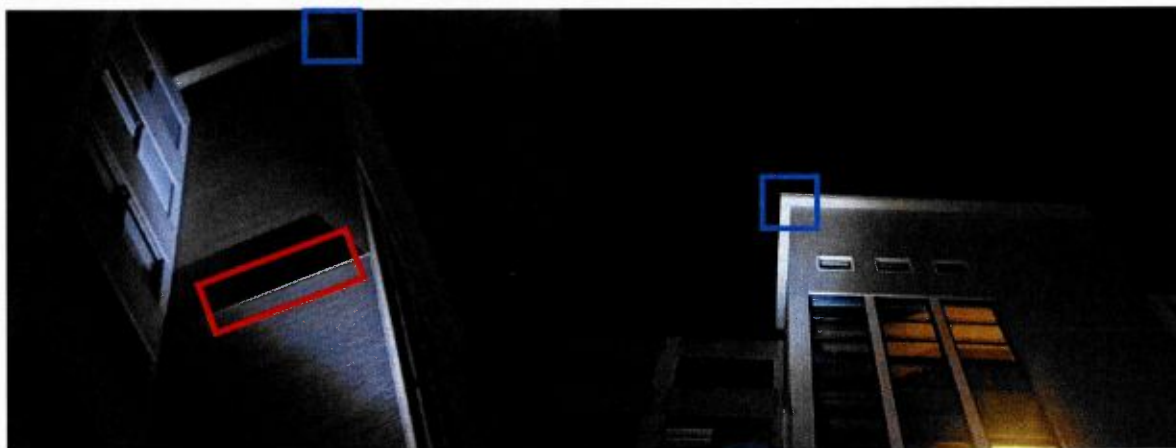
Bijlage 3: Kaart aangetroffen verblijfplaatsen

Figuur 5.1 Resultaten van het uitgevoerde vleermuisonderzoek in het plangebied

Figuur 5.2 Het rode vlak weergeeft de gevel waarin de twee verblijfplaatsen zijn aangetroffen.

Figuur 5.3 Foto's van een twee aanzichten van de verblijfplaatsen. Het blauwe vlak weergeeft de locatie van de paar- en winterverblijfplaats achter een opening onder het boeiiboord. Het rode vlak weergeeft de locatie van een verblijfplaats in een spouwmuur achter een open stootvoeg.

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

Ten aanzien van tijdelijke compenserende verblijfplaatsen:

In de directe omgeving (binnen 500 meter) zijn twee projecten gevonden waarbij voorzieningen voor vleermuizen zijn geplaatst, namelijk:

- Hoog Catharijne;
- World Trade Centre Utrecht;

Hoog Catharijne

Het plangebied is onderdeel van de bebouwing van Hoog Catharijne. Dit betreft een groot panden- en winkelcomplex dat in de afgelopen jaren aan veel ontwikkelingen is onderworpen. Voor het pandencomplex is een BREEAM-certificaat behaald inclusief het onderdeel LE4. Dat houdt in dat ook voldaan is aan de eis om voor flora en/of fauna als medegebruiker van een pand te stimuleren. Voor Hoog Catharijne is gekozen om voorzieningen voor gierzwaluwen en vleermuizen in te bouwen. Conform gevelaanzichten van het gebouw valt op te maken dat vier vleermuiskasten zijn ingebouwd. Onbekend is om welk type vleermuiskast het gaat. Echter, van vrijwel alle typen inbouwkasten is bekend dat ze in gebruik genomen kunnen worden als paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017). Deze vier verblijfplaatsen zijn ingebouwd in het kader van het BREEAM-certificaat dat voor het pand behaald is. Het inbouwen van de vleermuiskasten komt niet voort uit een Wnb-ontheffing. De verblijfplaatsen komen daarom bij het reeds bestaande netwerk en komen niet in de plaats voor vernietigde verblijfplaatsen. Hierom kunnen ze ook als alternatief dienen voor de aangetroffen verblijfplaatsen binnen het project Catharijnesingel 38-46 en 47.

World Trade Centre (WTC) Utrecht

Het WTC-gebouw in Utrecht is eveneens BREEAM-gecertificeerd en is in 2018 opgeleverd. Voor het WTC-gebouw zijn voorzieningen voor vleermuizen en gierzwaluwen in het gebouw geïntegreerd. Tauw heeft, voorafgaand aan de werkzaamheden bij het oude gebouw een controle gedaan op de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten. Uit deze quickscan bleek dat het originele gebouw geen geschikte verblijfplaatsen bevatte voor vleermuizen (Tauw, 2015). Het was daarom niet nodig om vanuit een wettelijke verplichting maatregelen te nemen voor vleermuizen (of andere soorten). Om voldoende credits voor het BREEAM-certificaat te behalen, is geadviseerd om inbouwvoorzieningen voor onder andere vleermuizen te plaatsen. Er zijn 10 grote vleermuiskasten aan het gebouw gehangen. Acht van deze kasten hangen aan de warme zuidzijde van het gebouw en twee kasten zijn aan de oostzijde opgehangen. Het gaat om grote vleermuiskasten (type onbekend) die geschikt zijn als kraamverblijf voor de gewone dwergvleermuis. Deze zijn dan ook eveneens geschikt als paarverblijf voor de gewone dwergvleermuis.

Uit bovenstaande voorbeelden van BREEAM-projecten blijkt dat in de omgeving van het plangebied reeds voldoende alternatieven aanwezig zijn voor vleermuizen. Aangezien de ingebouwde vleermuisverblijven bij de BREEAM-projecten niet uit een wettelijke verplichting volgen, betreffen het extra verblijfplaatsen bovenop het bestaande netwerk van verblijfplaatsen in de stad Utrecht. Mede gelet op het feit dat de kasten in 2018 (WTC) en 2019 (Hoog Catharijne) zijn ingebouwd, kan beargumenteerd worden dat er voldoende voorzieningen zijn die nog niet in gebruik zijn door andere vleermuizen.

De BREEAM-kasten voldoen daarom aan de eisen voor het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen voor de aangetroffen paarverblijven binnen het project Catharijnesingel 38-46, 47.

4.3 Tijdelijke alternatieve kasten aan palen: geplaatst

Om toch project specifieke alternatieven aan te kunnen bieden, is op advies van de Provincie gekozen om vleermuiskasten aan palen te plaatsen. Omdat deze maatregelen volgens Tauw ecologisch gezien niet het beste werken (BIJ12, 2017), zijn deze paalkasten in een eerder stadium niet geplaatst. kan Hiermee zal nu echter alsnog een extra verblijfsmogelijkheid gegeven worden voor de aangetroffen vleermuizen.

De kasten worden opgehangen aan palen op het parkeerterrein van het pand van de Initiatiefnemer, aan de Catharijnesingel (zie kaart in figuur 4.3). Om vleermuizen van voldoende landingsoppervlak te voorzien, worden de kasten aan de paal gemonteerd onder een houten plaat (zie figuur 4.2). Tauw heeft al goede resultaten behaald met kasten aan palen en bouwborde. Recent is gebleken dat ook kraamkolonies (sporadisch) van de gewone dwergvleermuis gebruik maken van kasten aan palen/bouwborde (Artikel: Nature Today, 1 oktober 2020). Ook Tauw heeft ervaringen met het gebruik van vleermuiskasten aan palen/bouwborde door de gewone dwergvleermuis. Zo bleek bij een project in Dordrecht dat daar gewone dwergvleermuizen gebruik maken van zowel kraamkasten als kleine vleermuiskasten aan bouwborde. In 2020 werd zelfs een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld in een van de vleermuiskasten aan bouwborde (Tauw, 2020 *In concept*). Bij eerdere inspecties binnen hetzelfde project bleken meerdere kasten aan bouwborde met enige regelmaat door enkele en in enkele gevallen door vrij veel (onbekend aantal) vleermuizen gebruikt te worden (Tauw, 2019c & figuur 4.1).

Figuur 4.1 Links vleermuiskeutels bij kraamkast aan bouwbord, rechts gewone dwergvleermuizen in vleermuiskast aan bouwbord.

Voor de kasten aan bouwborde is aan de volgende voorwaarden voldaan:

- Opgehangen binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen;
- Minimaal 3 meter boven het maaiveld;
- Voldoende vrije uitvlieg- en invliegruimte. Dat wil zeggen, niet in de directe omgeving van obstakels;
- Buiten het bereik van predatoren;
- Minimaal 3 meter ruimte onderling tussen de kasten;
- Er wordt rekening gehouden met kunstlicht. De kasten zijn zo geplaatst dat kunstlicht zo min mogelijk invloed heeft op de functionaliteit.

De kasten aan bouwborde zijn op donderdag 22 oktober 2020 geplaatst op het terrein van Initiatiefnemer. Daarbij is rekening gehouden met bovenstaande voorwaarden. In figuur 4.2 en 4.3 zijn de geplaatste kasten te zien en is met een kaart aangetoond waar de kasten geplaatst zijn.

Figuur 4.2 Geplaatste vleermuiskasten aan palen en onbewerkte houten (bouw)borden.

Figuur 4.3 Locaties van de geplaatste paalkasten waar met een pijl de invliegrichting is weergegeven.

Ten aanzien van permanente compenserende verblijfplaatsen:

4.4 Permanente alternatieve verblijfplaatsen

Om ook op de lange termijn voldoende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis te garanderen, worden naast de tijdelijke kasten ook permanente alternatieven voor de gewone dwergvleermuis gerealiseerd in het te renoveren pand. Hoewel vanuit de wettelijke verplichtingen eveneens een minimale compensatiefactor van 1:4 verplicht is, wil Initiatiefnemer een hogere bijdrage leveren aan de instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Derhalve is Initiatiefnemer voornemens om bij de werkzaamheden een overcompensatie te realiseren. Er worden op vier plaatsen in de gevels acht geschakelde vleermuiskasten ingebouwd (totaal dus 32 kasten). Daarbij worden de kasten zo ingebouwd dat één invliegsteen wordt gerealiseerd en twee lagen van vier kasten (zie figuur 5.3 links). Op vier andere locaties in de gevels van het gebouw worden vier geschakelde vleermuiskasten ingebouwd. Het principe blijft daarbij hetzelfde, maar er worden hier geen twee lagen gerealiseerd. In totaal worden dus 48 vleermuiskasten ingebouwd tijdens het renovatieproces van het gebouw die in totaal 8 verschillende invliegopeningen hebben. In de geschakelde kasten is ruimte voor meerdere paarverblijfplaatsen. Dit is veel meer dan de acht vleermuiskasten die vanuit de wettelijke overwegingen minimaal verplicht zijn.

Figuur 4.4 Permanente vleermuiskasten (Serie VMPM – Inbouwkast van Faunaprojecten). Links een voorbeeld van geschakelde manier van inbouwen met acht kasten. Rechts een foto van de entreekast.

Om de kasten zo aantrekkelijk mogelijk te maken en de kans op ingebruikname te vergroten worden de volgende specifieke eisen in acht genomen:

- Zo veel mogelijk verschillende microklimaten aanbieden (spreiding kasten over zuidwest- en zuidoostgevel en twee lagen);
- Als er meerdere invliegopeningen voor voorzieningen in één gevel worden ingebouwd, zit er minimaal drie meter tussen twee openingen in;
- De verblijfplaatsen hebben minimaal drie meter vrije ruimte onder de kast. Dus de onderkant van de kast bevindt zich minimaal drie meter boven afdakjes, uitbouwen, bomen, struiken en/of maaiveld;
- Niet nabij kunstlicht (houdt onder andere rekening met straatlantarens en buitenlampen);
- Buiten het bereik van predatoren zoals katten.

De in te bouwen kasten zoals in figuur 4.5 weergegeven, worden in twee verschillende gevels ingebouwd om de spreiding te vergroten. De vier tweelaagse kasten worden in één van de zuidwestgevels van het gebouw ingebouwd. De vier enkellaagse kasten worden in een van de zuidoostgevels van het gebouw ingebouwd. In bijlage 3 zijn de locaties van de kasten weergegeven in geveltekeningen.

Ten aanzien van aanvullende gierzwaluwkasten:

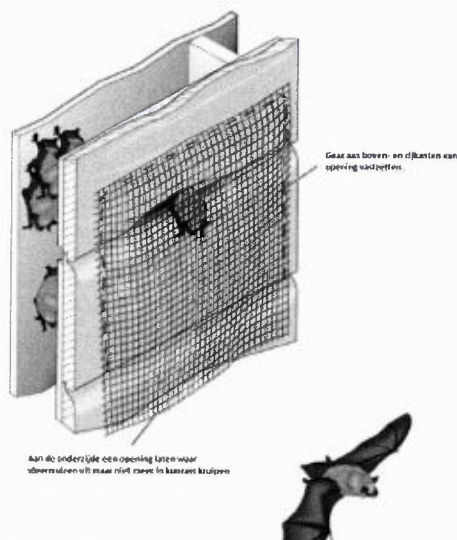
4.5 Extra biodiversiteitsmaatregelen

Naast het integreren van vleermuiskasten in het kader van de zorgplicht en de Wet natuurbescherming, realiseert Initiatiefnemer ook nestkasten voor gierzwaluwen tijdens de renovatie van het pand. In de gevels van het pand worden in totaal zeven gierzwaluwkasten ingebouwd in een van de zuidoostgevels van het pand. Initiatiefnemer wil hiermee bijdragen aan het instandhouden en verstevigen van de lokale populatie van de gierzwaluw.

Ten aanzien van het ongeschikt maken van verblijfplaatsen:

4.7.1 Exclusion flaps

De werkzaamheden ter plaatse van de aangetroffen verblijfplaatsen worden pas uitgevoerd nadat vleermuizen uit het gebouw zijn geweerd. Het kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) geeft aan dat maatregelen genomen mogen worden om de bestaande verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Dit wordt gedaan door het plaatsen van 'exclusion flaps' (zie figuur 7.5) in de actieve periode van vleermuizen, namelijk vanaf maart/april. In de maanden maart/april (afhankelijk van het weer) worden vleermuizen weer actief, waardoor voorkomen wordt dat dieren ingesloten raken. De kwetsbare winterrust is dan namelijk doorlopen. Aangezien het plaatsen van exclusion flaps ook afhankelijk is van wanneer de ontheffing wordt afgegeven, is op voorhand geen vaste datum te benoemen voor het plaatsen van de flaps. Na de winterrust is de kraamperiode de meest kwetsbare periode, echter zijn geen kraamverblijfplaatsen aangetroffen. Eventueel plaatsen van exclusion flaps in de kraamperiode heeft daarom geen groter effect op de vleermuizen dan tussen kraam- en winterperiode. De exclusion flaps worden over de open stootvoegen of andere kieren van de verblijfplaats van de verblijfplaats geplaatst. Na het plaatsen van 'exclusion flaps' wordt drie dagen gewacht met de werkzaamheden om vleermuizen de tijd te geven het gebouw te verlaten. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt het gebouw vrijgegeven door het uitvoeren van een avondinspectie door een ervaren ecooloog. Bij deze avondinspectie wordt bepaald of nog vleermuizen uitvliegen. Indien dit niet het geval is, wordt het gebouw vrijgegeven.

Figuur 7.5 Voorbeeld van een exclusion flap voor een opening in de spouwmuur

Ten aanzien van het ecologisch werkprotocol:

4.8 Afhankelijkheid van derden

Bij de uitvoering van de permanente maatregelen is Initiatiefnemer gedeeltelijk afhankelijk van derden. Het plaatsen van de kasten wordt uitgevoerd door een aannemer. Door de werkzaamheden te laten begeleiden door een ter zake kundig ecooloog en het opstellen van een ecologisch werkprotocol voor de uitvoering, is correcte plaatsing van de tijdelijke en permanente voorzieningen gewaarborgd.

